

OŠ Janka Ribiča Cezanjevci
Cezanjevci 39
9240 Ljutomer

NAČRTOVANJE INTERAKTIVNIH INFORMACIJSKIH TABEL S POMOČJO CANVE ZA UČNO POT

aplikativno področje

raziskovalna naloga

Avtorici: Zala Rauter, 7. razred

Nika Šparakl, 7. razred

Mentorici: Nataša Pušenjak

Karmen Rauter

Cezanjevci, marec 2022

ZAHVALA

Radi bi se zahvalili najinima mentoricama, Nataši Pušenjak in Karmen Rauter. Bili sta nama v veliko pomoč, za kar sva jima zelo hvaležni. Brez njiju nama verjetno ne bi uspelo.

Hvala učiteljicama Mariji Majcen in Mileni Novak za dobronamerne komentarje ob prvem branju najine raziskovalne naloge, učiteljici Katji Nemeč za prevod povzetka v angleščino in učiteljici Karmen Rauter za opravljeno lektorsko delo.

Zahvalo namenjava tudi ravnateljici naše šole, Brigiti Hojnik, ki naju je spodbujala k raziskovalnemu delu.

Vsebina

1	UVOD.....	1
1.1	Namen raziskovalnega dela	3
1.2	Raziskovalne hipoteze	3
2	TEORETSKA IZHODIŠČA	3
2.1	Predstavitvev OŠ Janka Ribiča Cezanjevci	3
2.2	Zgodovinski oris	4
2.3	Nepremična kulturna dediščina krajev Cezanjevci in Branoslavci	4
2.3.1	Cezanjevci.....	4
2.3.2	Branoslavci	6
3	RAZISKOVALNI DEL.....	6
3.1	Intervju z učitelji in proučevanje literature	7
3.2	Načrtovanje učno-tematske poti.....	8
4	UČNO-TEMATSKA POT IN OBLIKOVANJE INFORMACIJSKIH TABEL	10
4.1	Opis učno-tematske poti	10
4.2	Aplikacija CANVA	10
4.3	Po korakih do izdelka	11
4.3.1	Raziskovanje tematskih poti v okolici in širše	11
4.3.2	Izbiranje satelitskega posnetka.....	11
4.3.3	Izdelovanje tabel	11
4.3.4	Izdelava videoposnetkov in snemanje	13
4.3.5	O QR-kodah	14
4.3.6	Pretvarjanje spletnih virov v Canvi v QR-kodo.....	14
5	REZULTATI Z RAZPRAVO.....	15
6	ZAKLJUČKI.....	16
7	LITERATURA IN VIRI.....	17
7.1	Literatura in viri v raziskovalni nalogi	17
7.2	Dodatna literatura za informacijske table	17

Kazalo preglednic

Tabela 1: Podatki o intervjuvancih	7
--	---

Kazalo slik

Slika 1: Načrt poti	9
Slika 2: Meritve z aplikacijo Sports tracker.....	9
Slika 3: Vstop v Canvo.....	11
Slika 4: Predstavitev osnovne table.....	12
Slika 5: Predstavitev informacijske table.....	13
Slika 6: Snemanje posnetka v Canvi	13
Slika 7: Ustvarjanje videoposnetka	14

POVZETEK

Raziskovalna naloga predstavlja izdelane informacijske table za učno-tematsko pot v šolskem okolju OŠ Janka Ribiča Cezanjevci, saj pregled literature pokaže, da v ožjem šolskem okolju ni nobene učno-tematske poti za spoznavanje nepremične kulturne dediščine, kljub temu da je v šolski knjižnici dovolj gradiva na to temo. Izsledki intervjujev kažejo na pomanjkljivost pri načrtovanju šolskih aktivnosti na temo nepremične kulturne dediščine ožjega šolskega okoliša. Informacijske table so izdelane z aplikacijo Canva in predstavljajo nepremično kulturno dediščino, ki zajema spominske objekte, kapelice, kmečke hiše, znamenja in braneški grad. Obogatene so s QR-kodami, v enakovrednem razmerju pa so zastopane slike in besedilo. Informacijske table vsebujejo tudi namige za raziskovanje okolice izven učno-tematske poti in prinašajo dodatne vsebine za radovedneže. Trasa poti poteka v okolici šole. Po postavitvi v dejansko okolje bi učno-tematska pot bila obogatitev šolskih dejavnosti, hkrati pa dobra motivacija za učence, ki bi zgodovinska dejstva in nepremično kulturno dediščino svojih krajev spoznavali na drugačen, inovativen način. Nenazadnje bi učno-tematska pot bila tudi del lokalne turistične ponudbe. Pot je primerna tako za pohodnike kot tudi za kolesarje.

Ključne besede: nepremična kulturna dediščina, informacijske table, učno-tematska pot, uporaba IKT

ABSTRACT

This research paper represents made information boards for a learning-thematic path in the school environment of the Primary School Janka Ribiča Cezanjevci. The examination of literature shows that although the amount of literature in the school library there is no learning-thematic path in the nearby school environment to get to know the immovable cultural heritage. The results of some interviews point out a deficiency in planning school activities based on the topic of immovable cultural heritage of the nearby school environment. These information boards are made with the program Canva. They demonstrate all the immovable cultural heritage, including some memorial objects, chapels, farmhouses, symbols and the castle of Branek. The information boards are enriched by QR codes. They include the same amount of pictures and texts. They also include some clues which enable the research of the nearby environment outside the learning-thematic path as well as some challenges. The route of the path is in the vicinity of the school. The learning-thematic path when situated in the actual environment would be an enrichment for the school activities, as it would be a motivation for the students. They would have the opportunity to learn about the historical facts and the immovable cultural heritage in a different, innovative way. Last but not least this learning-thematic path would also be a part of the local tourist offer. The route is meant for hikers as well as cyclists.

Keywords: immovable cultural heritage, information boards, learning-thematic path, use of ICT

1 UVOD

Vsaka šola v današnjem času stremi k temu, da v javnosti gradi neko svojo »osebno izkaznico«. Le-to polni z različnimi projekti, raziskovalnimi nalogami, akcijami in nenazadnje tudi z uspehi učencev na različnih področjih. Na šoli, ki jo obiskujejo številni učenci, zagotovo to ni nobena težava. Manjša in še povrh podeželska šola pa je v tem položaju postavljena pred velike izzive. Med njimi je tudi ta, da mora z različnimi aktivnostmi veliko truda vložiti v pridobivanje otrok k vpisu in tako k samemu obstoju šole, še posebej če se nahaja v bližini mestne šole. Tako je stalna naloga manjše šole dokazovanje v javnosti.

Ideja za samo raziskovalno nalogo je posledično delno prišla tudi iz te smeri, a še večjo potrebo po oblikovanju učno-tematske poti na sodoben način je pokazalo praznovanje okrogle obletnice najstarejšega dela šolske stavbe in same aktivnosti, ki so bile na naši šoli kljub epidemiji korona virusa izpeljane v šolskem letu 2019/2020.

Zavedava se, da je izjemnega pomena poznavanje in ohranjanje svojega domačega okolja tako na zgodovinski kot etnološki ravni. Opažava pa tudi, da smo današnji mladostniki za srkanje različnih podatkov drugačni, kot so bili naši predhodniki, kar pomeni, da učnih vsebin ne bomo usvojili kar z branjem iz učbenika, reševanjem nalog in poslušanjem učitelja, ampak potrebujemo orodja, ki nam učno vsebino približajo na drugačen, privlačen, tudi dinamičen način. Zato sva tudi za najino učno-tematsko pot izbrali oblikovanje informacijskih tabel z aplikacijo Canva, kjer sva lahko zadostili tudi najini želji po preizkušanju računalniškega programa. Tako sva odločali o vsebini, razporejali vsebino in slike ter le-to oblikovali, ustvarjali QR-kode, se snemali, bili na terenu športno aktivni, fotografirali ... Začrtali vsa učno-tematsko pot in z aplikacijo izdelali informacijske table, ki omogočajo tudi razširitev poti na druge vasi in njihove znamenitosti. Vsebinsko podlago nama je tako predstavljala predvsem nepremična kulturna dediščina našega ožjega šolskega okoliša.

Po opravljenih raziskovalnih pogovorih z učitelji, pregledu šolskih kronik in Cobissa ter brskanju po šolski knjižnici sva ugotovili, da je bila nepremična kulturna dediščina šolskega okoliša Osnovne šole Janka Ribiča Cezanjevci prav sistematično popisana, zabeležena in raziskana ob pisanju zbornika ob 180-letnici šolstva leta 2007. V takrat izdanem zborniku z naslovom Duh preteklosti v zrcalu sedanjosti so bili posebej izpostavljeni elementi kulturne dediščine šolske stavbe, prav tako zbornik prinaša popis zgodovinskih dejstev in nepremične dediščine po krajih šolskega okoliša, zajema pa tudi predstavitev gradu Branek. Pregledana literatura kaže, da so na šolski ravni skozi vsa leta namenjali veliko pozornost predvsem streljanju talcev pri Ribičevem mlinu med 2. svetovno vojno, torej bolj zgodovinskim dejstvom in ne samim objektom, ki so danes pod spomeniškim varstvom (rojstna hiša Janka Ribiča, kmečke hiše v okolici).

V nadaljevanju predstavlja pregled preteklih raziskovalnih nalog, ki so zapisane v šolskih kronikah in so jih naredili bivši učenci naše OŠ pod mentorstvom takratnih učiteljev. Raziskovalna naloga Naši vodnjaki iz šol. leta 1993/94 je takratnim učencem 8. razreda, članom biološkega krožka, prinesla 1. mesto. Cilj naloge je bil popisati vodnjake po vaseh, iz katerih so takrat prihajali le osmošolci ter ugotoviti njihovo stanje (Mekotnjak, Cezanjevci, Stara Cesta, Zgornji Kamenščak, Desnjak in Vidanovci). Tako se iz popisa razbereta premer in globina

vodnjaka, višina vode, leto izkopa, namembnost in kvaliteta vode ter opis okolice vodnjaka. Zabeleženo je tudi, kako so bile urejene fekalne odplake in ali je hiša imela vaški vodovod (Šolska kronika, 1994).

Raziskovalna naloga Bivalni prostor nekoč in danes v šol. letu 1995/96 zajema tri sklope, in sicer Podoba vasi v 18. in 19. stoletju, Razvoj naselij in Predstavitev značilnih tipov panonskih hiš. Pri slednjem so izpostavljene nekatere panonske hiše v okolici (Šolska kronika, 1996).

Izdan vodnik Učna pot po cezanjevskem gozdu v šol. letu 1994/95 (Katalinič, 1995) in v letu 1995 raziskovalna naloga Bela štoklja v šolskem okolišu OŠ Cezanjevci sta nalogi, ki pokrivata naravoslovno področje. Zanimiva je zadnja, saj je gnezdišče štokelj še danes v Cezanjevcih (Šolska kronika, 1995).

Odmeven projekt v šol. letu 1996/97 Šola poje in pleše je med svojimi cilji prav tako stremel k raziskovanju in ohranjanju kulturne dediščine, saj so med ljudskimi plesi in petjem pripravili tudi razstavo starih predmetov, ki so služili kot instrumenti. Izdali so tudi tematsko publikacijo šole z naslovom Življenje nekoč – ustno izročilo babic in dedkov (Šolska kronika, 1997).

V šolskem letu 2011/2012 je zabeležen projekt Kulturna dediščina iz naše okolice, kjer so do izraza prišli ljudski plesi, pesem, ljudske igre, izštevanka, stare zgodbe, ljudski običaji (Šolska kronika, 2012) ...

Ob 75-letnici streljanja talcev pri Ribičevem mlinu je bil v okviru projektne tedna izpeljan tudi pohod po stari kurirski poti, ki jo je v svojih zadnjih dneh prehodil Janko Ribič (Šolska kronika, 2019).

V šol. letu 2019/20 je šola zabeležila aktivnosti, povezane s 120-letnico najstarejšega dela šolske stavbe. Ob tem je bil izpeljan tudi kulturni dan na temo Branje nas bogati za učence naše šole, saj se je ob raziskovanju lokalnega terena in pisanju zbornika ob tej priložnosti pokazala potreba po seznanitvi učencev z nepremično kulturno dediščino najožje šolske okolice, torej predvsem krajev Cezanjevci in Branoslavci. V šol. letu 2020/21, v katerem so se nadaljevale aktivnosti za počastitev 120-letnice najstarejšega dela šolske stavbe, so se učenci nižjih razredov odpravili Po poteh dediščine, v okviru katerih so spoznali kulturne in naravne znamenitosti ravninskega in gričevnatega dela šol. okoliša (Pušenjak in Rauter, 2020).

Pregled promocijskega materiala, zgibank v šolski knjižnici – material je nastal pod okriljem Turističnega društva Stara Cesta, ki deluje predvsem v gričevnatem predelu našega šolskega okoliša – razkriva, da obstajajo zgibanke o učnih poteh, ki delujejo v tistem predelu, in sicer Gomile v Leskovi Libanji (2011), Po poti naše dediščine (brez vrisane učne poti na terenu, 2016) in Od mlake do mlake iz leta 2018 (TD Stara Cesta, 2011, 2016, 2018).

Za ravninski predel šolskega okoliša ne najdemo nobenega podatka o tovrstnih projektih ne na lokalni ravni, torej na ravni Krajevne skupnosti Cezanjevci, ne na šolski ravni.

Raziskovalni pogovori z učiteljicami razredne stopnje razkrivajo, da se ure namenljajo predvsem ozaveščanju učencev o ustanovitelju šole, o izvoru imena šole (Janko Ribič). Občasno se učenci odpravijo po učnih poteh, ki so nastale pod okriljem Turističnega društva Stara Cesta.

Tako sva si kot cilj zadali, da načrtava učno-tematsko pot, za katero s pomočjo Canve izdelava informacijske table na zanimiv, sodoben način.

1.1 Namen raziskovalnega dela

Namen raziskovalne naloge je izdelava vsebinsko-slikovnega ogrodja oz. informacijskih tabel za učno-tematsko pot s pomočjo računalniške aplikacije Canva. Le-ta bo po postavitvi v okolje učence oz. širšo populacijo ozaveščala o nepremični kulturni dediščini v lokalnem okolju, hkrati pa bo tudi del različnih šolskih dejavnosti v okviru naravoslovnih, tehničnih, športnih, kulturnih dni, kar bo posledično vodilo k boljši prepoznavnosti kulturne dediščine v šolskem okolju in nenazadnje tudi k razvoju ter promociji turizma na lokalnem nivoju in k spodbujanju rekreacije.

1.2 Raziskovalne hipoteze

Določili sva naslednje raziskovalne hipoteze:

Raziskovalna hipoteza 1: Na ravni šole je premalo načrtno zastavljenih aktivnosti, ki bi vodile k spoznavanju nepremične kulturne dediščine.

Raziskovalna hipoteza 2: V šolski knjižnici je dovolj gradiva o nepremični kulturni dediščini šolskega okolja.

Raziskovalna hipoteza 3: V našem ožjem šolskem okolju ni nobene učno-tematske poti, skozi katero bi učenci spoznavali nepremično kulturno dediščino.

V nadaljevanju predstavlja šolo in zgodovinski oris krajev Cezanjevci in Branoslavci, po katerih poteka učno-tematska pot. Izpostavlja predvsem nepremično kulturno dediščino.

V raziskovalnem delu sva predstavili rezultate intervjuja in izsledke proučevanja literature. Sledilo je načrtovanje učno-tematske poti s pomočjo zemljevidov in preizkušanjem na terenu. Nato pa sva se seznanili z aplikacijo Canva, s katero sva oblikovali informacijske table. V Canvi sva izdelali tudi posnetke, ki sva jih s pomočjo QR-kod vstavili na informacijske table.

2 TEORETSKA IZHODIŠČA

2.1 Predstavitev OŠ Janka Ribiča Cezanjevci

OŠ Janka Ribiča Cezanjevci v letu 2022 beleži že 122 let najstarejšega dela šolske stavbe in kar 195 let od ustanovitve šole v Cezanjevcih. Šolo trenutno obiskuje 145 otrok, v vrtcu pa jih je 64. Ponaša se z najmodernejšim vrtcem v Sloveniji, ki je bil zgrajen pred šestimi leti. Vizija šole »V sožitju z okoljem in naravo nam znanje bogati domači prostor in odpira okno v svet.« (Pušenjak in Rauter, 2020, str. 1) šoli narekuje sodelovanje v številnih projektih. V letošnjem šol. letu je ponovno usvojila naziv kulturna šola in kot taka je ne samo središče lokalnih prireditev, ampak tudi neprecenljiva vez med krajanji in lokalnimi društvi, ki si prav tako prizadevajo soustvarjati kulturne dogodke in ohranjati tradicijo.

2.2 Zgodovinski oris

Zapisi v šolskih kronikah kažejo, da je bila šolska stavba v Cezanjevcih ves čas premajhna za številne učence, ki so jo obiskovali. Prostorsko stisko so reševali z dvoizmenskim, tudi triizmenskim poukom, kombiniranimi razredi, nadzidavami, dozidavami in prezidavami. V današnjem času stavba, v kateri se izvaja vzgojno-izobraževalni proces, ne ustreza sodobnim normativom in standardom. Najvišje število učencev je bilo v letih med vojno, ko je šola obiskovalo tudi do 250 učencev. Kljub pogosto slabim pogojem za delo na eni strani in težnjam po ukinitvi šole v Cezanjevcih na drugi strani so krajanje vztrajali pri samostojni šoli v Cezanjevcih in že zgodaj znali ceniti pomen izobraževanja.

Pobudnik in ustanovitelj šole v Cezanjevcih je bil **dr. Ivan Gottweis**. Njegov spomenik stoji zraven šole. Pritlično, zidano in s slamo krito šolo so začeli graditi leta 1824. Odprli so jo leta 1827 in to leto štejemo v Cezanjevcih za začetek šolstva. Na novo so stavbo sezidali leta 1900 zaradi požara, ki je l. 1882 delno poškodoval prejšnje poslopje. Stavbo, ki je bila večkrat dozidana, nadzidana in prenovljena, obiskujejo učenci še danes. 8. septembra 1986 so začeli graditi prizidek k šoli. Z deli so končali avgusta 1987. Sanacija šole v okviru projekta celovite energetske prenove stavb v lasti Občine Ljutomer je bila izpeljana v letu 2020. S 24. 4. 1977 je uradni naziv šole OŠ JANKA RIBIČA CEZANJEVCI. Marca 1977 je bilo odločeno, da ostane šola samostojna. Od šolskega leta 1998/99 zajema šolski okoliš naslednje vasi: Cezanjevci, Branoslavci, Desnjak, Mekotnjak, Radomerščak od hišne številke 46 do zadnje hišne številke, Vogričevci, Stara Cesta, Vidanovci, Zgornji Kamenščak in Spodnji Kamenščak od hišne številke 45 do zadnje hišne številke (Pušenjak in Rauter, 2020).

2.3 Nepremična kulturna dediščina krajev Cezanjevci in Branoslavci

Kraji, ki se pretežno raztezajo po gričevnatem predelu Prlekije med gozdovi, vinogradi, njivami nam v ogled ponujajo kapelice, kmečke hiše, spominske objekte, znamenja, arheološka najdišča, gomile, mlake, celo ostanke braneškega gradu. Ne gre spregledati tudi dejstva, da so ti kraji in posamezniki v polpretekli zgodovini odigrali pomembno vlogo v bitki za osvoboditev in ohranjanje enotnosti slovenskega ozemlja. V nadaljevanju se posebej osredotočava le na dva kraja, ki sta tudi zajeta v učno-tematsko pot. Podlaga zapisom v nadaljevanju sta zbornika Duh preteklosti v zrcalu sedanjosti in Posute zvezdice za prihodnost.

2.3.1 Cezanjevci

So strnjeno obcestno naselje pod gričevnatim Kamenščakom nad reko Ščavnico. Od Ljutomera je kraj oddaljen 4 km. Ob regulirani Ščavnici so polja. Po štetju iz leta 2021 ima 221 prebivalcev, in sicer je 109 moških in 112 žensk (Statistični urad Republike Slovenije, b. d.).

Naselje se prvič omenja leta 1319 kot Zesan. Zapis o tej vasi, ki je bila takrat samostojna občina, najdemo tudi v Slekovčevi kroniki iz leta 1896. Kraj naj bi po njegovem dobil ime po slovenskem plemiču Cezanu – Cesanu, ne pa, kot so trdili nekateri, po 20. rimski postaji (mansio vicesima).

V starih listinah se je kraj imenoval tako: 1329 Zessern, 1393 Cesan, 1431 Cesang, 1443 Zesan, 1445 Cesann (30 hiš), 1456 Zesann, 1465 Zesan ob Lutemberg, 1494 Zesarn. Starejši vaščani pa pripovedujejo, da so vas v času okupacije Nemci imenovali »Banditendorf«.

Za šaljivi vaški grb imajo prebivalci vizo¹ (belugo, bizovino), zato Cezanjevčanom radi šaljivo rečejo »bizeki« (Kosi in Baumgartner, 2007).

V preteklosti je bila daleč naokrog najbolj znana družina Ribič, ki je stanovala nekoliko iz vasi ob reki Ščavnici. Imeli so oljarno, žago in mlin. Objekt je danes v propadajočem stanju. Na domačiji Ribičevih je prišlo leta 1944 do streljanja, kasneje posledično do uboja 25 talcev. Sama hiša spada med spominske objekte. Je pritlična in ima štiriosno vhodno fasado. Pokrita je z opečno dvokapnico. Na pročelju je spominska plošča, ki so jo odkrili leta 1952.

Vzhodno od te hiše se nahaja spomenik iz druge svetovne vojne, sestavljen iz kvadrov pohorskega granita. Odkrili so ga leta 1956. Nanj je pritrjenih 25 ploščic z imeni talcev, ki so jih Nemci ustrelili na tem mestu. Grobišče je urejeno kot zvišen prostor pred spomenikom, ograjen s kamnom.

Ostale stavbe v omenjenem kraju so s pretežno bidermajerskimi in historičnimi fasadami. Razen šole in župnišča so vse pritlične.

Lipovčeva hiša, Cezanjevci 40, iz leta 1892 je delno podkletena. Nekoč je služila kot gostilna. Vhod poudarja na dveh stebrih sloneč nadstrešek, zaključen s trikotnim čelom. Pokriva jo opečna dvokapnica. Ob hiši pa je gospodarsko poslopje.

Nekoč znana kot Ravtarjeva domačija s hišno številko Cezanjevci 36 je domačija na ključ iz 19. stoletja. Sestavljajo jo zidana hiša s poudarjenim vhodnim delom in bogato fasadno dekoracijo ter gospodarska poslopja.

Med profane zgradbe iz prve četrtine 20. stoletja spada tudi domačija s hišno številko 23, 24, v kraju bolj znana kot Dunajeva domačija. Sestavljajo jo zidana kmečka hiša, gospodarsko poslopje in prežitkarska hiša. Objekti v tlorisni razporeditvi tvorijo črko U. Glavno sedemosno fasado pritlične hiše iz okrog leta 1920 krasi bogata profilacija, ki je v letu 2020 dobila prenovljeno podobo.

Ob sami šolski stavbi, sredi vasi, ob glavni cesti Ljutomer – Branoslavci, stoji znamenita enoladijska župnijska cerkev sv. Roka in Sebastijana iz let 1675–1676. Zgrajena je bila po načrtih graškega stavbenika Janeza Poza. Zvonik je bil prizidan 1679. V notranjščini je bogata baročna oprema (oltarji, prižnica), glavni oltar iz okoli 1680. leta pa krasi slika slikarja Hansa Adama Weissenkirchnerja.

V bližini cerkve je tudi nagrobni spomenik zadnjega počivališča ustanovitelja šole v Cezanjevcih, dr. Ivana Gottweisa.

Na pokopališču, južno od trga, najdemo neorenesančno grobno kapelo odprtega tipa. Zgrajena je bila leta 1918 nad družinskim grobom družine Stajnko.

Sredi križišča v zahodnem delu trga, ob cesti Cezanjevci - Ljutomer, pri Dunajevi domačiji, je trikotno znamenje iz 18. stoletja, ki ima široke plitve niše, sekundarno poslikane s prizori sv. Florijana, Marije z Jezusom in sv. Trojice. Pokrito je z opečno piramidasto streho. Še eno znamenje z nišo iz prve četrtine 19. stoletja najdemo ob križišču ceste s Spodnjega Kamenščaka proti Cezanjevcem. Ima večjo polkrožno zaključeno nišo na glavni fasadi, na kateri je upodobljeno Marijino kronanje.

Na vzhodnem robu Cezanjevcev, med cestama Branoslavci - Ljutomer in Cezanjevci - Kamenščak, je prav tako arheološko kopensko najdišče s stavbnimi ostanki rimskodobnega počivališča in prenočišča Ad vicesimum ob takratni cesti Poetovio - (Savaria) - Carnuntum.

Na njivah v severovzhodnem delu naselja Cezanjevci, severno nad cesto Cezanjevci - Ljutomer, in sicer na obeh straneh reke Ščavnice, se nahaja še eno arheološko najdišče, kjer so našli

¹ Viza, bizovina in beluga so poimenovanja za vrsto ribe.

odlomke prazgodovinske lončenine in kosa ožgane gline. Ekstenzivni terenski pregledi so potekali leta 2014.

Leto poprej so na polju med potokom Suhačo in regulirano strugo reke Ščavnice našli odlomke rimskodobne lončenine.

2018 je kraj Cezanjenci postal znan kot 2. zeleno okno v Ljutomerski občini. Ponuja izjemen pogled na mursko ravnico.

Cezanjenci se prav tako ponašajo z gnezdiščem za štoklje (Pušenjak in Rauter, 2020).

2.3.2 Branoslavci

Branoslavci (ljudsko Prnožlavci) so obcestno naselje na prehodu gričevnatega Kamenščaka v Mursko polje. Kraj je oddaljen 7 km zahodno od Ljutomera. Ima 168 prebivalcev, in sicer 81 žensk in 87 moških po štetju iz leta 2021 (Statistični urad Republike Slovenije, b. d.).

Branoslavci (Mallegendorf) naj bi bili ali člani Branislavove zadruge ali pa naj bi vas dobila ime po gradu Branek (Malegg). Tudi domače ime ima zgodovinsko podlago, kajti v listinah iz leta 1300 se je ta vas imenovala Perchtoldn. Zapisi iz naslednjih let se glasijo tako: Brunigl (1431), Brüngl (1443), Pruenygen (1445, 16 hiš), Brunnigh (1456), Dorf Brunigh (1459).

Leta 1896 je bila vas samostojna občina, ki je obsegala Branoslavce, Vogričevce, Vidanovce.

Za šaljivi vaški grb imajo prebivalci soma (Kosi in Baumgartner, 2007).

Kraj se še zmeraj omenja v povezavi z braneškim gradom iz druge četrtine 16. stoletja, ki je nastal iz obrambnega stolpa na mestu staroslovanskega branišča. Danes na njegovem mestu najdemo le predelano nadstropno poslopje pravokotnega tlorisa s strelnimi linami in kamnitimi okenski okvirji, grajski marof ter opuščen ribnik.

V križišču cest proti Radoslavcem, v vzhodnem delu vasi, najdemo neogotsko kapelo z zvonikom in s strešnim stolpičem. Zgrajena je bila v zadnji četrtini 19. stoletja (Pušenjak in Rauter, 2020).

Na kraj meji tudi Gajševsko jezero, do katerega nas popelje tudi novo urejena kolesarsko-pohodna pot ob nasipu reke Ščavnice, na katero se lahko podamo že v Cezanjencih ob grobu talcev.

3 RAZISKOVALNI DEL

Pri preverjanju zastavljenih hipotez sva uporabili naslednje metode dela:

- metoda proučevanja virov in literature (brskanje po spletu in knjižnem gradivu),
- intervju v živo,
- terensko delo,
- projektno učno delo (od ideje do osnutka tabel),
- vsebinsko in grafično oblikovanje informacijskih tabel za učno-tematsko pot s pomočjo aplikacije Canva,
- delo z aplikacijami (Sports Tracker, Google Maps in Google Earth).

3.1 Intervju z učitelji in proučevanje literature

Za preverjanje hipoteze o tem, koliko se na šolski ravni pri pouku učenci in učitelji pogovarjajo o nepremični kulturni dediščini našega šolskega okoliša, sva oblikovali intervju. Pogovarjali sva se z učiteljicami razrednega pouka, z učiteljem geografije in zgodovine in s knjižničarko. Vseh skupaj jih je bilo 7. V intervjuje sva vključevali učitelje, ki na naši šoli poučujejo že 10 ali več let, saj šele z leti učitelji dobijo vpogled v lokalno preteklost in posebnosti šolskega okoliša ter glede na to tudi pouk prilagajajo temu. Vključili sva učitelje, katerih delovno mesto že samo po sebi narekuje pogovore z učenci na to temo. Med njimi je le en moški, ostalo so vse ženske. Dve učiteljici sta tudi nekdanji učenki naše šole in hkrati prebivalki našega šolskega okoliša ter tesno povezani z aktivnostmi v lokalnem okolju. Podatki o intervjuvancih so razvidni iz tabele. Pridobili sva jih v našem računovodstvu. Intervjuje sva opravili decembra 2021.

Tabela 1: Podatki o intervjuvancih

ŠTEVILKA INTERVJUVANCA	DELOVNO MESTO	DELOVNA DOBA V LETIH
1.	učiteljica razrednega pouka, prva triada	34
2.	učiteljica razrednega pouka, prva triada	21
3.	predmetna učiteljica slovenščine, knjižničarka	19
4.	učiteljica razrednega pouka, prva triada	18
5.	učiteljica razrednega pouka, druga triada	16
6.	predmetni učitelj zgodovine in geografije	14
7.	učiteljica razrednega pouka, druga triada	11

Prvo vprašanje, ki sva jim ga zastavili, je bilo: **Koliko se z učenci pogovarjate o Janku Ribiču ter koliko stvari o njem učencem poveste?**

Dobili sva precej enake odgovore, in sicer da se pogovarjajo ob posebnih dnevih (komemoracija, pred dnevom upora proti okupatorju ...) in ko se učijo o preteklosti. Nato sva začeli dodajati podvprašanja, in sicer ali učencem pokažejo njegov grob in Stajnkovo neorenesančno grobnico ter ali učencem kaj povedo o njej. Iz odgovorov sva ugotovili, da h grobu gredo vsi učitelji z učenci, vendar Stajnkovo grobnico redko omenijo.

Drugo vprašanje je bilo: **Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o Ribičevem mlinu in o dogodkih, ki so se tam odvijali?**

Iz odgovorov sva ugotovili, da se pogovarjajo o Ribičevem mlinu in dogodkih, ki so se tam odvijali le ob posebnih dnevih (pred dnevom spomina na mrtve, pred dnevom upora proti okupatorju, ob morebitnih obletnicah streljanja talcev) in takrat, ko se njihova učna snov navezuje na to temo. Učenci si v zvezke naredijo zapiske. Nato so sledila še podvprašanja, in sicer ali gredo z njimi do hiše, ali jim pokažejo grob talcev. Odgovori so si bili zelo podobni, in sicer vsi gredo h grobu talcev, vendar mlina in hiše ne obišejo.

Tretje vprašanje je bilo: **Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o zgodovini naše šole?**

Iz odgovorov sva povzeli, da se na predmetni stopnji o zgodovini šole ne pogovarjajo, saj se o tem pogovarjajo na razredni stopnji. Na razredni stopnji se o tem pogovarjajo ob posebnih dnevih. Nato sva zastavili še podvprašanje, koliko se pogovarjajo o ustanovitelju šole,

njegovem grobu in ali učencem le-tega pokažejo. Ugotovili sva, da jim razložijo samo osnove. Grob tudi pokažejo.

Četrto vprašanje je bilo: **Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o gradu Branek in njegovi zgodovini ter o njegovi podobi?**

Iz odgovorov sva ugotovili, da gredo na razredni stopnji na pohod do gradu ter se tam pogovarjajo o njem. Omenijo le osnovne podatke. Na predmetni stopnji se o gradu pogovarjajo v 8. razredu.

Peto vprašanje je bilo: **Ali učence opozarjate na trikotno obcestno znamenje, ki je del nepremične kulturne dediščine našega kraja?** Na znamenje opozarja le ena učiteljica, ostali pa ga sploh ne omenijo.

Šesto vprašanje se je glasilo: **Ali se z učenci pogovarjate o starih kmečkih hišah (npr. Lipovčevi, Dunajevi ...)?**

Odgovori učiteljev kažejo, da se veliko pogovarjajo o panonskih hišah. Omenijo razlike med današnjimi in panonskimi hišami, jih v okolici obišejo, po dogovoru tudi tam v krušni peči pečejo kruh.

Sedmo vprašanje se je glasilo: **Ali se učitelji med seboj kaj dogovarjate, kaj bo kateri povedal?** Odgovor je bil enoten, in sicer da ni nobenega dogovarjanja.

Iz intervjujev sva ugotovili, da poteka seznanjanje učencev s to tematiko bolj na razredni kot na predmetni stopnji, enako med učitelji ni nekega dogovora, kaj bo kateri v določenem razredu učencem povedal. Tako sva tudi **potrdili prvo hipotezo**, da je na ravni šole premalo načrtno zastavljenih aktivnosti, ki bi vodile k sistematičnemu spoznavanju nepremične kulturne dediščine v šolski okolici.

Vzporedno z intervjuji sva v šolski knjižnici brskali po literaturi in zbirali vsebinske podatke za raziskovalno nalogo. Pri delu naju je usmerjala šolska knjižničarka. Ugotovili sva in hkrati **potrdili drugo hipotezo, da je v naši šolski knjižnici dovolj gradiva o nepremični kulturni dediščini šolskega okoliša**, in sicer so na voljo trije izvodi zbornika Duh preteklosti v zrcalu sedanjosti in dva izvoda zbornika Posute zvezdice za prihodnost. Gradivo je dostopno ne samo kot tiskani knjižni vir, ampak so na razpolago tudi različne zloženke Turističnega društva Stara Cesta, nenazadnje so bogat vir informacij tudi šolske kronike. Nekaj podatkov sva našli tudi z brskanjem po spletu. Uporabna je šolska spletna stran pod zavihkom zgodovina (OŠ Janka Ribiča Cezanjevci, b. d.). Tako se nama je **potrdila tudi tretja hipoteza, da v našem ožjem šolskem okolišu ni nobene učno-tematske poti, skozi katero bi učenci spoznavali kulturno dediščino**, kar sva nakazali že v uvodu raziskovalne naloge. Postavljeni sva bili pred izziv, kako na inovativen način to približati morebitnim naključnim obiskovalcem naših krajev, predvsem pa učencem naše šole.

3.2 Načrtovanje učno-tematske poti

Po pregledu literature in opravljenih intervjujih sva nato s pomočjo spletnega Google zemljevida določili okvirno pot. Ta je dostopen na naslednjem naslovu <https://www.google.com/maps>.

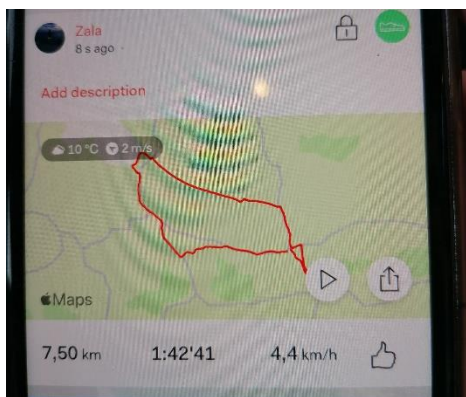

Slika 1: Načrt poti

Na njem sva že predvideli mesta za informacijske table. Pot sva prehodili in prekolesarili ter izmerili čas in dolžino poti s pomočjo aplikacije Sports Tracker. Na terenu sva fotografirali tudi nepremično kulturno dediščino. Na poti sva bili posebej pozorni na to, na katerem mestu kasneje postaviti informacijsko tablo, da bo čim bolj dostopna, pozorni pa sva bili tudi na varnost poti.

Ugotovili sva, da je pot dostopna in primerna za pešce in kolesarje.

Aplikacija Sports Tracker nama je pokazala, da pot meri 7,50 km. Pot sva prehodili v eni uri in dvainštiridesetih minutah. Najina povprečna hitrost je bila 4,4 km/h. Hodili sva zmerno. Prekolesarili pa sva jo v dobri uri.

Slika 2: Meritve z aplikacijo Sports Tracker (zaslonski posnetek)

Po zahtevnosti in dolžini je načrtovana učno-tematska pot primerna tudi za družine in ne samo šolske skupine. Pot večinoma poteka po pločnikih ali drugih varnih pohodnih poteh (makadamska pot, gozdna pot, kolesarska pot), le delno ob cestišču lokalne ceste.

Po opravljenem terenskem delu je sledilo seznanjanje z aplikacijo Canva in nato samo oblikovanje informacijskih tabel s pomočjo te aplikacije.

4 UČNO-TEMATSKA POT IN OBLIKOVANJE INFORMACIJSKIH TABEL

4.1 Opis učno-tematske poti

Učno-tematsko pot sva poimenovali Pot po posutih zvezdicah. Ideja naslova se povezuje z dogodki, ki so se v šol. letu 2019/2020 odvijali na naši šoli. Počastili smo 120-letnico šolske stavbe in ob tem izdali zbornik, ki nosi prav tak naslov. Zbornik je dobil naslov po enem izmed literarnih prispevkov nekdanje učenke šole.

Kot začetno točko poti sva določili našo šolsko stavbo v Cezanjevcih, kjer naj bi stala glavna informacijska tabla s pregledom celotne učno-tematske poti in usmeritvami na nadaljnje informacijske točke. Tukaj bi se pohodniki med drugim seznanili z ustanoviteljem šole v Cezanjevcih, z elementi kulturne dediščine šolske stavbe, cerkvijo sv. Roka in Sebastijana, nato pa ob njej nadaljevali pot do pokopališča, kjer bi si ogledali neorenesančno grobnico, izvedeli pa bi tudi podatke o družini Ribičevih.

Pot bi v Cezanjevcih nadaljevali po glavni cesti do zelenega okna, kjer bi jih čakala informacijska tabla. Le-ta bi jih nato ponovno usmerila na glavno cesto in navzdol do trikotnega znamenja in ogleda nekaterih kmečkih hiš v okolici.

Naslednja informacijska tabla bi pohodnike čakala na robu vasi Cezanjevci, ob grobu talcev, kjer bi se seznanili s streljanjem talcev in pomenom družine Ribič v polpretekli zgodovini.

Po makadamski poti ob reki Ščavnici bi nadaljevali pot do Gajševskega jezera in tako nove informacijske table, ki bi jih kasneje usmerila do naslednje točke, ki bi bila v Branoslavcih ob kapeli. Pot bi nadaljevali po lokalni cesti do marofa in gradu Branek, ki bi bil tudi zadnja točka na tej poti. Od gradu vodi skozi gozdček pot do lokalne ceste v Cezanjevcih, kjer bi se pot pri šoli tako sklenila.

4.2 Aplikacija CANVA

Canva je spletno okolje za preprosto oblikovanje. Na voljo je tudi kot mobilna aplikacija. Dostopna je brezplačno, nadgradnja je plačljiva.

Okolje je preprosto za uporabo. Slikovno je dobro označeno in vsebuje preproste angleške izraze (delete, done itd.). Canva ima iskalnik po vnaprej pripravljenih temah. Iščejo lahko v slovenščini, vendar je priporočljivo znanje angleščine, saj je tako več iskalnih rezultatov. Želena tema poiščemo tako, da angleški ali slovenski izraz vpišemo v iskalnik in si izberemo podlago. Seveda imamo tudi možnost, da grafiko v celoti izdelamo sami. Dodajamo lahko besedilo, oblike, barve, fotografije in tako oblikujemo končni izdelek.

Okolje je uporabno tako za preprostejše kot za kompleksnejše projekte, ki lahko nastajajo v delu šolske ure ali skozi celo šolsko uro. Učencem okolje omogoča, da samostojno ali s pomočjo učitelja ustvarijo lastni izdelek. Lahko se poigravajo z barvami, oblikami, črkami in slikovnim gradivom.

Okolje učence spodbuja k ustvarjanju in kombiniranju različnih elementov in njihovih postavitev. Po eni strani jih sicer zelo usmerja, vedno pa imajo možnost, da ustvarijo čisto svojo grafiko. V spletni različici najdemo med predlogami tudi predloge učnih priprav in učnih listov. Večina predlog je brezplačnih. So lepo oblikovane in jih je preprosto preoblikovati.

Canva omogoča sodelovalno delo tudi na daljavo in je dostopna vsem ljudem, ki imajo Gmail, Facebook ali Apple račun. Za uporabo je preprosta. Canva omogoča iskanje v slovenščini, vendar je dobrodošlo tudi znanje tujih jezikov, saj je več iskalnih zadetkov (Žibert, 2020).

4.3 Po korakih do izdelka

4.3.1 Raziskovanje tematskih poti v okolici in širše

Mentoričina prva naloga je bila, da raziščeva različne tematske poti v okolici, da dobiva vpogled v obstoječe tematske poti, izgled in zasnovo informacijskih tabel. Ker sva nekaj tematskih poti v Sloveniji že obiskali z družino, sva o tem imeli neko predstavo. Tematske poti sva našli tudi na spletu. Mentorica je predlagala, da kakšno bližnjo tematsko pot obiščeva.

4.3.2 Izbiranje satelitskega posnetka

Ko sva si ustvarili vtise o ponudbi in izgledu, sva začeli iskati primeren satelitski posnetek za osnovni zemljevid na informacijski tabli.

Izbrali sva satelitski posnetek Google Earth, ki je dostopen na naslovu: <https://earth.google.com/web/@46.52278044,16.14776792,178.20914598a,2131.76174074d,35y,-0h,0t,0r>.

4.3.3 Izdelovanje tabel

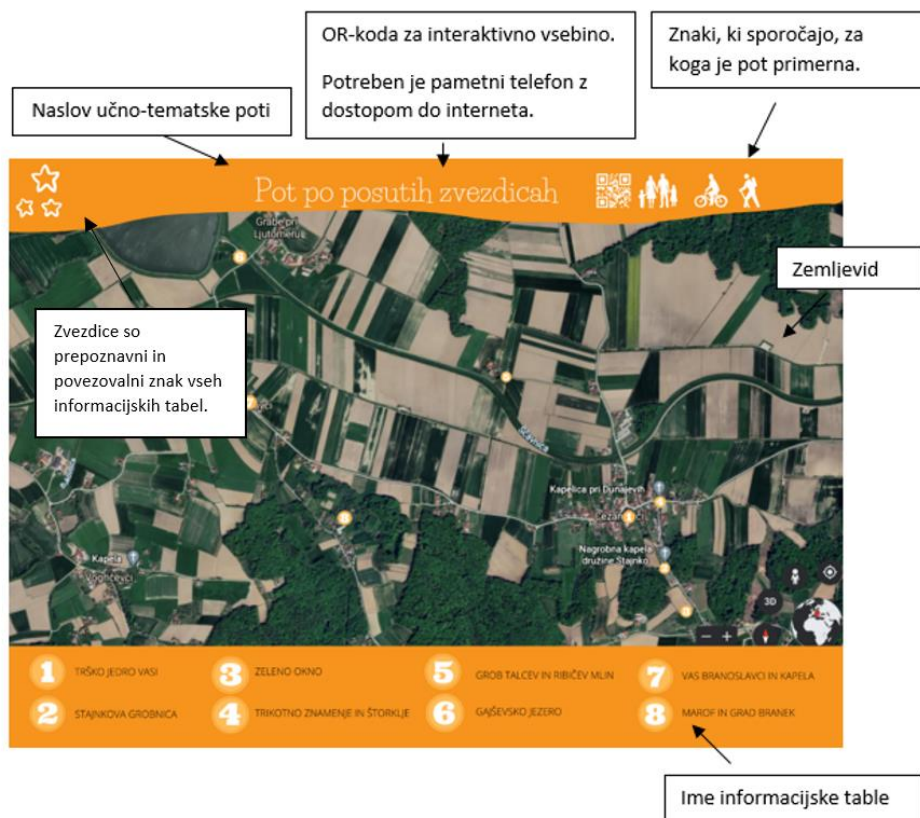
Canva uporabnikom omogoča, da hkrati oblikujejo grafične izdelke. Mentorica naju je seznanila s programom in povabila v svojo ekipo. Potrebna je bila registracija, ki je bila precej preprosta, saj sva lahko uporabili obstoječi Google račun.

Karantene, izolacije in druge odsotnosti niso vplivale na delo, saj sva lahko skupen izdelek ves čas oblikovali, tudi če fizično nisva bili skupaj.

Slika 3: Vstop v Canvo (zaslonski posnetek)

Zasnovali sva prvo stran in jo začeli oblikovati. Najprej sva oblikovali celoten zemljevid, postavili točke in jih poimenovali.

Slika 4: Predstavitev osnovne table (zaslonski posnetek)

Program omogoča, da izdelek ves čas posodabljaš. Tudi midve sva med procesom ves čas kaj spreminjali, med izdelovanjem so se pojavljale nove ideje. Preizkušali sva barve, različne tipe pisav in iskali pravo razmerje med fotografijami in besedilom.

Nato sva začeli z oblikovanjem posameznih informacijskih tabel. Uporabili sva enak satelitski posnetek kot na glavni tabli. Na tablo sva dodajali fotografije s terena ali raziskanih virov. Besedilo sva oblikovali na podlagi raziskovanih virov. Oblikovali sva 8 informacijskih tabel.

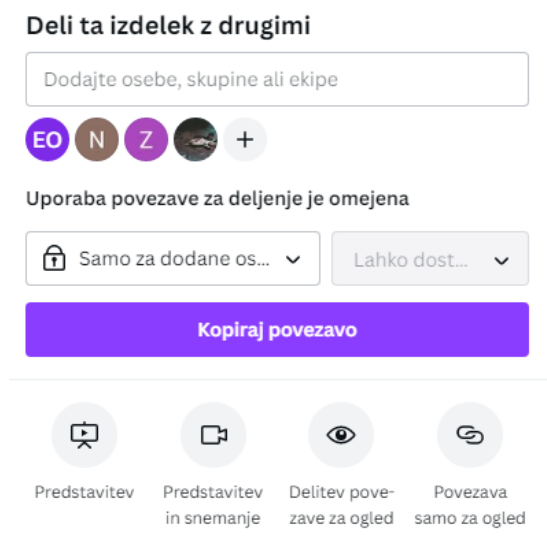

Slika 5: Predstavitev informacijske table (zaslonski posnetek)

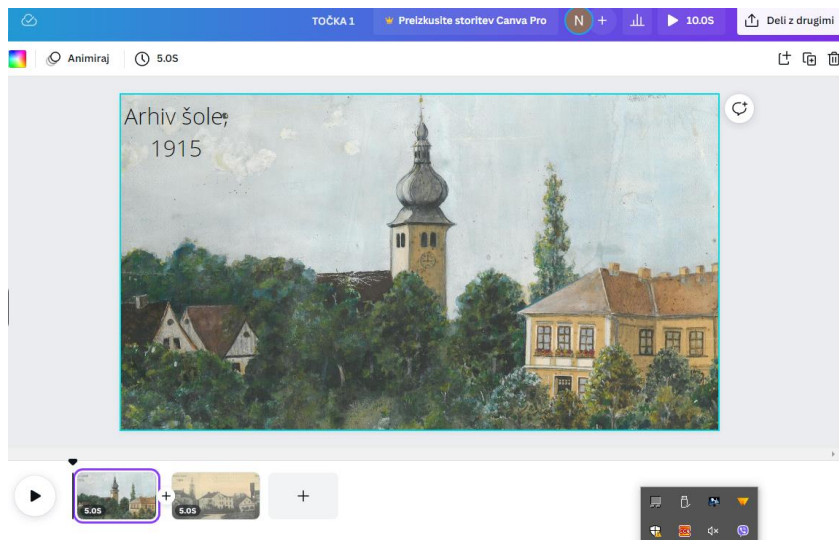
4.3.4 Izdelava videoposnetkov in snemanje

Na koncu sva pripravili videoposnetke, ki uporabnikom omogočajo, da izvejo več zanimivosti. Na table sva namreč zapisali le ključne informacije.

Za videoposnetek sva najprej sestavili in zapisali besedilo. Zanj sva poleg osnovne literature uporabili še dodatno, ki je navedena v končnem seznamu literature. Tam sva izbrali tudi slikovni material, ki je podlaga glasovnemu posnetku, dodali sva tudi najine fotografije. Ko sta mentorici pregledali pripravljeno besedilo, ki je v prilogi 3, sva v Canvi posneli posnetek opisa znamenitosti. Začetek postopka prikazuje slika 5, snemanje pa slika 6.

Slika 6: Snemanje posnetka v Canvi (zaslonski posnetek)

Slika 7: Ustvarjanje videoposnetka (zaslonski posnetek)

4.3.5 O QR-kodah

QR-koda je črna koda, ki jo je mogoče prebrati s pametnimi telefoni. QR-kode se med drugim uporabljajo za prikaz besedila uporabniku, odprtje URL-ja in druge namene.

Za branje QR-kod s pametnim telefonom lahko uporabimo privzeto aplikacijo za kamero.

Razlikujemo statične kode in dinamične QR-kode.

Statične QR-kode kodirajo vsebino neposredno v sliko. Lahko si jih predstavljate kot običajno tiskano besedilo, le da je predstavljeno na drugačen način. To pomeni, da enkrat ustvarjene vsebine ne morete posodobiti.

Tako imenovana dinamična QR-koda je koda, ki kaže na statični naslov URL, ki gosti dejansko vsebino (npr. pravi naslov URL). Gostovano vsebino lahko spremenimo po natisu QR-kode (»What is a QR Code«, b. d.).

4.3.6 Pretvarjanje spletnih virov v Canvi v QR-kodo

Canva omogoča, da se izdelek shranjuje v njeni bazi podatkov. Lahko ga tudi shranimo na svoj računalnik. Videoposnetki, ki sva jih posneli, so v Canvi bili shranjeni na spletne naslove. Vsak videoposnetek je bil shranjen pod unikatno povezavo.

URL-povezavo videoposnetka sva s programom www.the-qrcode-generator.com pretvorili v QR-kodo, ki je prav tako edinstvena.

Za dostop do spletnega vira ali videoposnetka, o katerem uporabnik želi izvedeti več, je potreben pametni telefon s kamero. Ta zazna kodo in prepozna spletni naslov, na katerem je vsebina dostopna. Vsebinska je dostopna le z internetno povezavo.

5 REZULTATI Z RAZPRAVO

Raziskovalna hipoteza 1: Na ravni šole je premalo načrtno zastavljenih aktivnosti, ki bi vodile k spoznavanju nepremične kulturne dediščine. Intervjuji kažejo, da se sicer na tem področju dela predvsem na razredni stopnji, in sicer vsak učitelj po lastni presoji poudarja ob posebnih priložnostih le tisto, kar se mu zdi bistveno. Seznanjanje poteka skozi pogovor v razredu, delno tudi na terenu. Tako sva tudi potrdili prvo hipotezo, da je na ravni šole premalo načrtno zastavljenih aktivnosti, ki bi vodile k sistematičnemu spoznavanju nepremične kulturne dediščine v šolski okolici.

Raziskovalna hipoteza 2: V šolski knjižnici je dovolj gradiva o nepremični kulturni dediščini šolskega okoliša. Hipotezo sva potrdili, saj imamo v knjižnici dovolj zbornikov za izposajo, učenci pa lahko dostopajo do zloženek in nenazadnje lahko informacije poiščejo na spletu. Uporabna je tudi šolska spletna stran pod zavihkom zgodovina. Na razpolago so tudi šolske kronike, a le pod nadzorom učitelja.

Raziskovalna hipoteza 3: V našem ožjem šolskem okolišu ni nobene učno-tematske poti, skozi katero bi učenci spoznavali kulturno dediščino. Pregled šolskih kronik in poznavanje lokalnega okolja nama je potrdilo tretjo hipotezo, da v našem ožjem šolskem okolišu ni nobene učno-tematske poti, skozi katero bi učenci spoznavali kulturno dediščino.

6 ZAKLJUČKI

Z izdelavo informacijskih tabel sva želeli popestriti spoznavanje nepremične kulturne dediščine šolskega okoliša. Učitelji temu področju po lastni presoji namenjajo čas za pogovor in delo s to vsebino ter se med seboj ne povezujejo. Ugotovili sva, da imamo v šolski knjižnici dovolj gradiva o nepremični kulturni dediščini šolskega okoliša, kar je podlaga za spoznavanje tega področja. Ugotovili sva, da ne obstaja nobena učno-tematska pot na to temo.

Zasnovana učno-tematska pot s sodobnimi informacijskimi tablami je lahko eden od načinov primerne in zanimive popestritve spoznavanja preteklosti domačega kraja za učence in učitelje. Tudi za kraj bo postavitve informacijski tabel pozitivna pridobitev, saj bo omogočala razvoj na področju turistične prepoznavnosti. Želiva si, da bi bila postavitve informacijskih tabel dejansko izvedena s podporo lokalne skupnosti. Premisliti bo potrebno tudi o varnih poteh, saj nam celotne poti ni uspelo načrtovati povsem izven prometno obremenjenih cest. Dodatno vrednost bi pot dobila, če bi se obe krajevni skupnosti v našem šolskem okolišu tudi povezali in učno tematsko pot vključili v obstoječo turistično ponudbo. Učno-tematska pot je oblikovana tako, da se lahko v prihodnosti tudi razširi še na ostale vasi celotnega šolskega okoliša. Sama pot je tudi odlična priložnost za rekreacijo.

7 LITERATURA IN VIRI

7.1 Literatura in viri v raziskovalni nalogi

- Gomile v Leskovi Libanji. (2011). Turistično društvo Stara Cesta.
- Google Earth. (b. d.). <https://earth.google.com>
- Katalinič, D. (1995). *Učna pot po cezanjevskem gozdu*. Osnovna šola Janka Ribiča Cezanjevci.
- Kosi, M. in Baumgartner, K. (ur.). (2007). *Duh preteklosti v zrcalu sedanjosti*. Osnovna šola Janka Ribiča Cezanjevci.
- Od mlake do mlake. (2018). Turistično društvo Stara Cesta.
- Po poti naše dediščine. (2016). Turistično društvo Stara Cesta.
- Pušenjak, N. in Rauter, K. (ur.). (2020). *Posute zvezdice za prihodnost*. Osnovna šola Janka Ribiča Cezanjevci.
- Statistični urad Republike Slovenije. (b. d.). *Prebivalstvo po spolu in po starosti, občine in naselja, Slovenija*. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5003S.px>
- Šolska kronika. (1994). OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.
- Šolska kronika. (1995). OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.
- Šolska kronika. (1996). OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.
- Šolska kronika. (1997). OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.
- Šolska kronika. (2012). OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.
- Šolska kronika. (2019). OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.
- What is a QR Code. (b. d.). www.the-qrcode-generator.com
- Žibert, K. (2020). Canva. *UKROTIMO kompetence 21. stoletja : priročnik za učitelja*, 87–89. https://razlagamo.si/wp-content/uploads/2021/01/DN191075-MI_Ukrotimo-kompetence-21.-stoletja-final-12.pdf

7.2 Dodatna literatura za informacijske table

- Gajševsko jezero. (29. 9. 2018). V Wikipedija: prosta enciklopedija. https://sl.wikipedia.org/wiki/Gaj%C5%A1evsko_jezero
- Geister, I. (1995). Ornitološki atlas Slovenije. DZS.
- Hudobivnik, A. (ur.). (b. d.). Gajševsko jezero – Ljutomer. Družinski izleti. <https://www.druzinski-izleti.si/regije/pomurska/gajsevsko-jezero-ljutomer.html>
- Ribič, M. (2010). Prleški mozaiki. Celjska Mohorjeva družba.
- Vnuk, K. (2015). Revitalizacija gradu Branek v Branoslavcih. [Projektna naloga univerzitetnega študijskega programa 1. stopnje, Univerza v Mariboru, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo]. DKUM. <https://dk.um.si/Dokument.php?id=78858&lang=slv>

PRILOGE

Priloga 1: INTERVJU Z UČITELJI

Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o Janku Ribiču? Kaj učencem poveste o njem in ali jim pokažete njegov grob? Ali učence opozorite na Stajnkovo grobnico? Jim kaj poveste o njej?

Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o Ribičevem mlinu in o dogodkih, ki so se tam odvijali? Ali greste z njimi do hiše, jim pokažete grob talcev?

Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o zgodovini naše šole? O ustanovitelju, o njegovem grobu, ali jim ga pokažete?

Koliko se z učenci med poukom pogovarjate o gradu Branek in njegovi zgodovini ter o podobi?

Ali učence opozarjate na trikotno obcestno znamenje, ki je del nepremične kulturne dediščine našega kraja?

Ali se učitelji med seboj kaj dogovarjate, kaj bo kateri povedal?

Priloga 2: INFORMACIJSKE TABLE

Pot po posutih zvezdicah

1 TRŠKO JEDRO VASI

3 ZELENO OKNO

5 GROB TALCEV IN RIBIČEV MLIN

7 VAS BRANOSLAVCI IN KAPELA

2 STAJNKOVA GROBNICA

4 TRIKOTNO ZNAMENJE IN ŠTORKLJE

6 GAJŠEVSKO JEZERO

8 MAROF IN GRAD BRANEK

TRŠKO JEDRO VASI

SPOMENIK DR. IVANA GOTTWEISA
Dr. Ivan Gottweis je bil prleški narodni buditelj (1779-1850).

MOGOČNE LIPE
Ena izmed lip je bila posajena 1934. leta.

Za radovedne:
več o cerkvi.

Za radovedne:
več o šoli.

OŠ JANKA RIBIČA CEZANJEVCI
Leta 1827 so na pobudo dr. Ivana Gottweisa v Cezanjevcih postavili šolo. Najstarejši del šol. stavbe je iz leta 1900.

CERKEV SV. ROKA IN SEBASTIJANA
Župnijska cerkev sv. Roka in Sebastijana, v notranjosti bogata z baročno opremo, je bila zgrajena med letoma 1675 in 1676.

STAJNKOVA GROBNICA

STAJNKOVA GROBNICA

Neorenesančna grobna kapela odprtega tipa iz leta 1918.

POZABLJENO SANKALIŠČE

Na strmi prometni cesti ob pokopališču je bilo nekoč priljubljeno sankališče domačinov.

Izziv

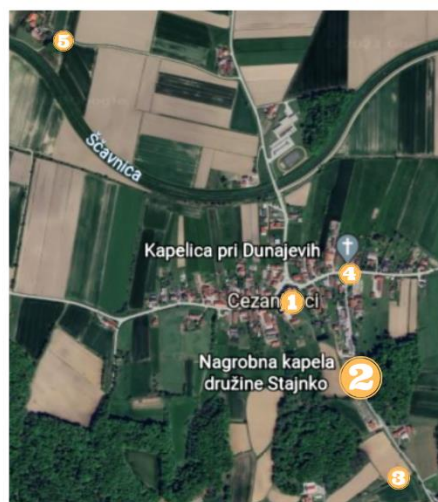
Ob poti proti vežici poišči Ribičev grob in izračunaj, koliko je bil star Janko, ko je umrl.

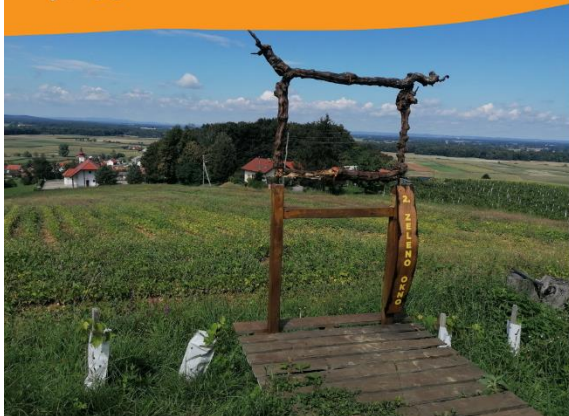
Za radovedne: več o družini Ribič.

GROB DRUŽINE RIBIČ

Na pokopališču je grob družine Ribič. Ribičevi so povezani s šolo, saj se po sinu Janku imenuje šola. Na točki 5 stojijo njihova hiša, nekdanji mlin, oljarna in žaga.

ZELENO OKNO

Kraj Cezanjevci je leta 2018 v ljutomerski občini postal še bolj prepoznaven s postavitvijo 2. zelenega okna. Le-ta uokvirjajo lokalne naravne znamenitosti.

Izziv

Na zemljevidu določi kraje, ki jih vidiš.

TRIKOTNO ZNAMENJE IN ŠTORKLJE

ZNAMENITE PREBIVALKE VASI

V bližini prebivajo štorcklje.

Izziv

Poišči njihovo gnezdišče.

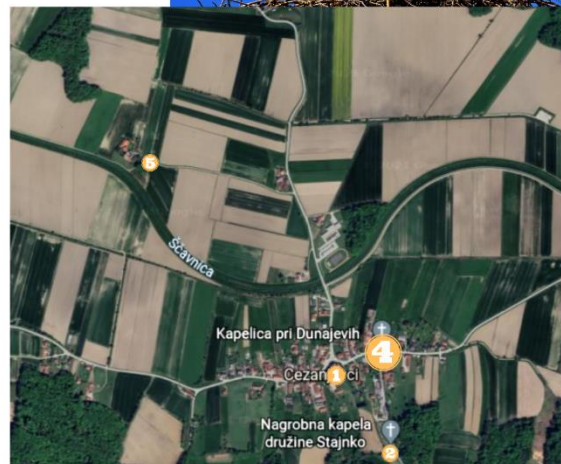

Za radovedne:
več o štorckljah.

ZNAMENJE NA KRIŽIŠČU CEST

Trikotno znamenje iz 18. stoletja stoji sredi križišča cest Cezanjevci-Ljutomer. Na njem so prikazane slike device Marije, Jezusa in sv. Florijana.

GROB TALCEV IN RIBIČEV MLIN

SPOMENIK TALCEM

Spomin na streljanje talcev pri Ribičevem mlinu v 2. svetovni vojni.

Za radovedne:
več o streljanju
talcev.

ROJSTNA HIŠA JANKA RIBIČA

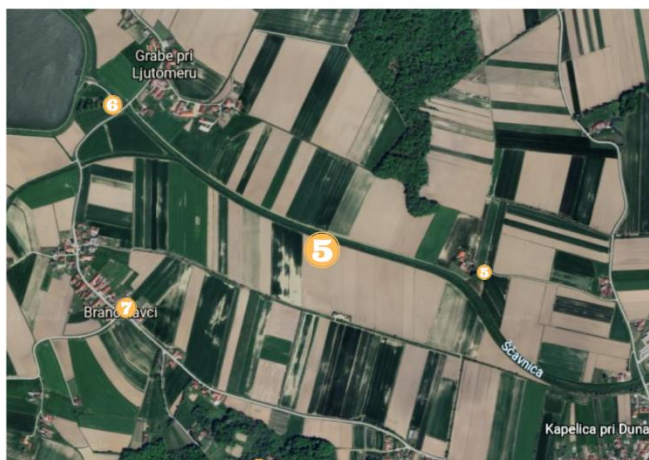
Rojstna hiša kurirja Janka Ribiča, po katerem je poimenovana šola v Cezanjevcih.

Za radovedne:
več o vlogi Ribičevih
v času NOB.

NEKDANJI MLIN, OLJARNA IN ŽAGA

GAJŠEVSKO JEZERO

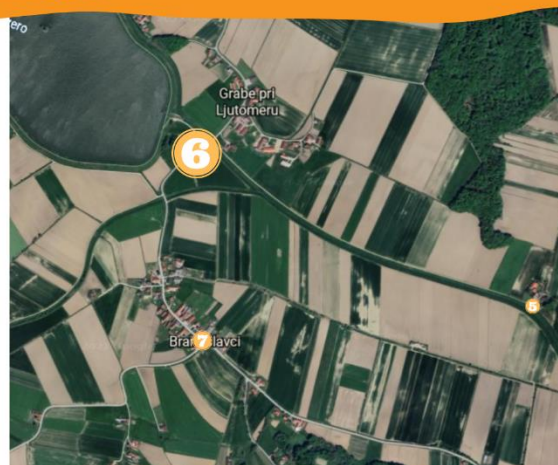
Gajševsko jezero je umetno akumulacijsko jezero na reki Ščavnici. Nastalo je leta 1973 z izgradnjo nasipa, s katerim so zajezili Ščavnico in preprečili poplave. Četudi Ščavnica nekoč ni bila posebej bogata z vodo, je bilo ob celotnem toku Ščavnice kar precej mlinov in nekaj manjših žag.

Izziv

Po obrežju jezera se sprehodi do Stajnkovega mlina.

Za radovedne: več o jezeru in mlinih ob Ščavnici.

BRANOSLAVCI

O VASI

Branoslavci so vas pod ruševinami gradu Branek (točka 8). Vas je dobila ime po gradu, ki je branil prebivalce. Na viteza Pechtolda nas spominja ljudsko ime vasi PRNOŽLAVCI. Prebivalci imajo za šaljivi grb soma.

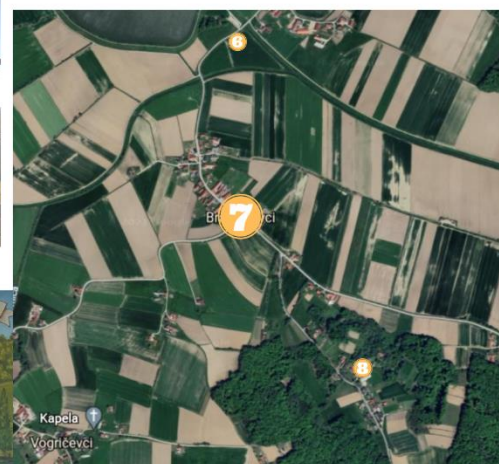
VAŠKI GRB

Slika Braneka v gasilskem domu Branoslavci

KAPELA

Neogotska kapela je iz 19. stoletja.

MAROF IN GRAD BRANEK

Grad Braneck (Vrnuk, 2015)

GRAD LETA 1682

GRAD BRANEK

Grad je nastal iz obrambnega stolpa na mestu staroslovanskega branišča.

V 19. stol. je bil Braneck eden najimunitnejših gradov v deželi.

Zamenjal je več lastnikov. Najbolj je ostal ljudem v spominu baron Tomaž Ignacij Mauerberg, ki je leta 1675 dal v Cezanjevcih zgraditi cerkev sv. Roka in Sebastijana.

Danes na njegovem mestu najdemo le predelano nadstropno poslopje in grajski marof.

Za radovedne:
več o gradu Braneck.

GRAD PO POŽARU LETA 1926

OSTANEK GRADU BRANEK

GRAJSKI MAROF DANES

OSTANKI GRADU BRANEK V NAŠI OKOLICI

V cerkvi **sv. Roka in Sebastijana** je v zidni niši leve stene cerkvene ladje **oltar sv. Frančiška Ksaverja**, ki je bil prenešen z gradu Braneck, ko so morali zaradi zemeljskega plazu porušiti precejšen del stavbe, vključno z grajsko kapelo.

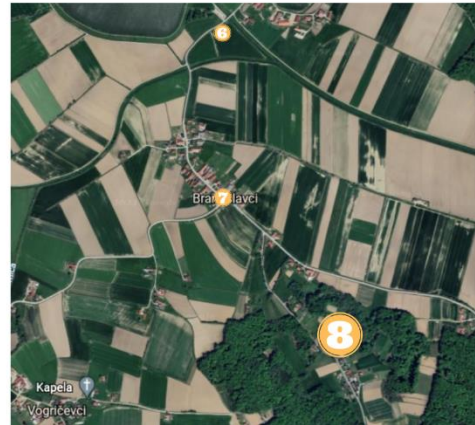
Tukaj je bil zvonik, ki so ga prenesli na **Staro Cesto**, in se nahaja v zaselku Benetek, kjer je neogotska kapela s strešnim stolpičem.

Kapelica z grajskim zvonikom na Stari Cesti

Na Stari Cesti je ostal kip sv. Petra, ki je bil namenjen na grad Braneck.

Priloga 3: BESEDILA NA QR-KODAH IN SLIKE

TRŠKO JEDRO

Zapisi o trškem jedru vasi, v katerem se nahajate, segajo v 14. stoletje. Vas se prvič omenja kot Zesan. Kot je v tej pokrajini pogosto, imajo tudi Cezanjevci svoj šaljivi grb, ribo vizo. V vasi najdemo številne kmečke hiše iz konca 19. ali začetka 20. stoletja.

V središču stoji šola. Za začetek šolstva v kraju štejemo leto 1827. Pobudnik in ustanovitelj šole v Cezanjevcih je bil dr. Ivan Gottweis. Njegov spomenik stoji zraven šole ob cerkvi na starem pokopališču.

Leta 1900 so sezidali novo stavbo, ki stoji še danes.

V notranjosti te stavbe so še danes ohranjene posebne barvne betonske talne plošče iz nekdanje Mursove tovarne, oboki nad nosilnimi stebri z dekorativnimi elementi, visoki stropi in kovana stopniščna ograja.

Šola nosi ime po Janku Ribiču. Več o njem lahko izveste na točkah 2 in 5.

CERKEV

Ko je leta 1645 v Ljutomeru in okolici razsajala kuga in morila ljudi, so se tukajšnji prebivalci z različnimi obljubami zatekali k tako imenovanim kužnim patronom svetemu Roku in Sebastijanu.

Kapelica, ki je bila zgrajena njima v čast, je bila premajhna in dotrajana, zato so leta 1676 zgradili novo cerkev. V notranjosti je bogata baročna oprema. Ima štiri oltarje in zelo lep glavni oltar, posvečen Svetemu Roku in Sebastijanu. V zidni niši leve stene cerkvene ladje je oltar sv. Frančiška Ksaverja z gradu Branek, ki ga lahko obiščete na točki 8.

STAJNKOVA GROBNICA

Na cezanjevskem pokopališču se nahajata dve zanimivi grobnici. Prva je Stajnkova grobnica, druga je grobnica družine Ribič.

Ribičevi so bili v preteklosti znani daleč naokrog. Stanovali so v SZ delu vasi ob reki Ščavnici. Od braneških gospodov je Ivan Ribič st. odkupil mlin z žago in nekaj zemljišča. Njegovo pot je s številnimi tehničnimi in inovativnimi izboljšavami nadaljeval Ivan Ribič ml. Poslopje je preraslo v pravi gospodarski obrat, v katerem je delovala tudi oljarna.

Ribičevim se je rodil sin Janko, po katerem se imenuje tudi šola. Janko je padel v 2. svetovni vojni. Uvrščen je med heroje narodnoosvobodilnega boja.

ZELENO OKNO

Cezanjevci so leta 2018 postali dom 2. zelenemu oknu v Občini Ljutomer. Zeleno okno je postavljeno iz vinske trte in dela soda, saj je vinogradništvo v teh krajih izjemnega pomena. Gričevje, kjer se nahajamo, je del Slovenskih goric. Zeleno okno nudi čudovit razgled na Mursko ravnino. Opazite lahko lepa prostrana polja, reko Ščavnico, Gajševsko jezero, gozdove in vas Cezanjevci.

ŠTORKLJE

Štorkljino gnezdo sredi vasi je ponos krajev v Pomurju. Ta velika ptica je nekako domač, obvezen del vasi severovzhodne Slovenije. Ljudje jih imajo za neke vrste simbol, ki ga znajo varovati in ščititi, kjer le morejo. Prekmurska vas Velika Polana ima zaradi največ gnezdišč bele štorklje v Sloveniji naziv Evropska vas štorkelj.

Cezanjske štorklje danes gnezdijo na t. i. gnezdilnem drogu, nekoč pa so svoje gnezdo imele na dimniku sedaj že podrte Markovičeve hiše.

GROB TALCEV IN RIBIČEV MLIN

Ribičeva domačija stoji zahodno in nekoliko izven naselja ob reki Ščavnici. Obkrožena je s polji. Hiša je pritlična, krita z opeko. Na sprednji strani je na njej spominska plošča. Ribičevi so bili nekoč znani po mlinu, oljarni in žagi. Imeli so veliko vlogo v narodnoosvobodilnem boju, njihov mlin je bil namreč simbol partizanstva v Slovenskih goricah. Po Janku Ribiču je imenovana tudi šola v Cezanjevcih.

Vzhodno od Ribičeve domačije stoji spomenik 25. talcem, ki so jih leta 1944 ustrelili Nemci. Iz pohorskega granita narejen spomenik predstavlja drevesno deblo z odsekanimi vejami. Vsako odsekano mesto ima kamnito ploščico z imenom žrtve.

GAJŠEVSKO JEZERO IN MLINI OB ŠČAVNICI

Gajševsko jezero je znano predvsem kot največji in najbogatejši ribolovni revir v okolici, zaradi ugodnega vetra pa je priljubljeno tudi med deskarji.

Skupna površina jezera znaša skoraj 80,00 ha.

Okrog jezera poteka zelo lepo urejena peščena pot v dolžini 4 kilometrov.

Ob Gajševskem jezeru vsako leto prirejajo tradicionalno mednarodno srečanje motoristov.

V bližini se vzdolž reke Ščavnice nahajajo tudi trije mlini: Heričev, Stajnkov in Žnidaričev. Slednja obratujeta še danes.

GRAD BRANEK

Nad Branoslavci stojijo ruševine gradu Branek. Najbolj ohranjen je grajski marof ali pristava, kjer je nekoč živela grajska služinčad. V tej stavbi naj bi po pripovedovanju starejših vaščanov bilo lončarstvo.

Ostro oko opazi še kakšno sled preteklosti: star vodnjak na vitlo in kolo, malo butanko, vidne pa so tudi blatne kotanjice, ki so ostanki nekdanjih braneških ribnikov.

Naprej po cesti pridemo do enonadstropne, pravokotno zidane stavbe. To je ostanek nekdanjega gradu Branek.

Ime je dobil po stolpu ali braniku, kamor so se vaščani zatekali pred sovražniki. Takšen branik naj bi tukaj stal konec 13. stoletja.

Grad je bil skozi zgodovino večkrat prenovljen in dozidan. Tako se je širil in večal. Zamenjal je več lastnikov in oskrbnikov. Med njimi bil tudi Ivan Gottweis, ki je bil ustanovitelj šole v Cezanjevcih.

Najbolj je ostal ljudem v spominu baron Tomaž Ignacij Mauerberg, ki je leta 1675 dal v Cezanjevcih zgraditi cerkev sv. Roka in Sebastijana.

Braneški fevdalci so imeli podložnike ali tlačane v vseh okoliških vaseh in tudi v zelo oddaljenih krajih.

Sredi 19. stoletja je bil grad Branek eden najlepših in najimenoitnejših gradov v deželi. Imel je 65 sob, gledališče in kapelo z zvonikom. Grad so uničevali plazovi ob močnem deževju, požari in postopoma je razpadel.